

İKV BİLGİ NOTU

AB, JAPONYA'YLA GÜVENLİK VE SAVUNMA ANLAŞMASI İMZALADI

Nagehan Nur Uysal, İKV Uzmanı

1 Kasım 2024 tarihinde AB ve Japonya, artan bölgesel tehditler karşısında ortak bir politika oluşturmak için güvenlik ve savunma anlaşması imzaladı. Anlaşma, AB'nin Hint-Pasifik bölgesinde gerçekleştirdiği ilk güvenlik ve savunma içerikli anlaşma olması sebebiyle önem arz ediyor. Anlaşmanın yapılmasının en önemli sebepleri arasında mevcut uluslararası krizler, Çin, Rusya ve Kuzey Kore'den gelebilecek tehditler yer alıyor. Öyle ki AB, son dönemde Çin ve Rusya'nın ortak askeri tatbikatlarını artırmasını, Kuzey Kore'nin Rusya'ya asker göndermesini ve Kuzey Kore'nin yeni bir kıtalararası balistik füze (ICBM) denemesi yapmasını bloğa karşı bir tehdit olarak algılıyor. Anlaşmanın kapsamında ise askeri tatbikat, savunma sanayi, siber güvenlik, uzay güvenliği ve deniz kuvvetleri konularında beraber hareket etmek yer alıyor. Ayrıca anlaşmaya koyulan bir maddeye göre; her iki tarafın da onayının olması koşulunda üçüncü ülkelerle de güvenlik ve savunma alanında iş birliği yapılabilecek.

Anlaşmada, AB'yi temsil eden AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell açıklamasında, anlaşmanın her iki bölgedeki durumun değerlendirilmesi sonucunda tarihi ve yerinde bir adım olduğunu ifade etti. Her ne kadar AB, 2021 yılında Hint-Pasifik Stratejisi yayımlamışsa da bölgeyle uzun süredir devam eden yakın bir siyasi ilişkisi bulunmuyor. Japonya seyahatinin ardından Borrell, Güney Kore'de de resmi temaslarda bulundu. Borrell, Hint-Pasifik bölgesine yaptığı bu seyahati, AB'nin son beş yılda güçlenme çabasının bir dönüm noktası olarak nitelendirdi.

Japonya Dışişleri Bakanı Takeshi Iwaya, anlaşmanın imzalanmasından önce en önemli hedefin güvenlik ve savunmayla ilgili bütün alanlarda, iş birliği ve diyalogu artırmak, geliştirmek, derinleştirmek ve güçlendirmek olduğunun altını çizdi. Japonya, NATO tarafından belirlenen, GSYİH'sinin en az %2'lik bir kısmını savunma alanına ayırma hedefine 2027 yılına kadar ulaşmaya çalışıyor. Bu kararın en önemli sebeplerinden biri ise Çin'in Tayvan üzerindeki baskısının son dönemde artması. Savunmaya ayrılan bütçe hedefinin yanı sıra, Hint-Pasifik bölgesinde NATO benzeri bir askeri ittifak kurulabileceği de Japonya Başbakanı Şigeru İşiba tarafından dile getirilmişti. Japonya, ABD'nin desteklerine güvenerek NATO'yu güvenli bir alan olarak görmesiyle birlikte İngiltere ve İtalya ile 2035 yılında göreve hazır olması planlanan bir savaş uçağı geliştiriyor. Ayrıca Japonya'nın, G7 ülkelerinin her biriyle ikili askeri anlaşmalar yaparak Hint-Pasifik'te kendi liderliğinde bir güvenlik koalisyonu kurmaya da yönelebileceği düşünülüyor.¹

¹ Euronews, "Japonya ve AB artan bölgesel gerilimlerin ortasında yeni bir savunma ve güvenlik anlaşması imzaladı", 2.11.2024, <https://tr.euronews.com/2024/11/02/japonya-ve-ab-artan-bolgesel-gerilimlerin-ortasinda-yeni-bir-savunma-ve-guvenlik-anlasmasi>, Erişim Tarihi: 5.11.2024.

Anlaşmaya Neden İhtiyaç Duyuldu?

Çin'e karşı beraber adım atmak hedefiyle ortak bir güvenlik ve savunma alanı oluşturmaya çalışan AB ve Japonya, özellikle Çin'in artan deniz faaliyetleri konusunda ve Rusya-Çin ortaklığının gelişmesinden endişe duyuyor. Buna ek olarak, Rusya'nın Ukrayna'ya müdahalesi de AB'nin acil hareket etmesi gerekliliğini ortaya koyuyor. Dolayısıyla ortak bir anlaşmada AB ve Japonya'nın Hint-Pasifik bölgesindeki jeopolitik ve güvenlik konusunda karşılıklı bağımlılığı vurgulanması ihtiyacı doğuyor. Bu ihtiyaçlar sebebiyle ortaya çıkan anlaşmanın yanı sıra AB ve Japonya arasında yıllık bir Güvenlik ve Savunma Diyaloğu kurulması öneriliyor. Ayrıca, Japonya'nın savunma kuvvetleri ve AB arasında ortak tatbikat planları oluşturulacak. Anlaşmada yer aldığı gibi bu ortak tatbikatlara üçüncü ülkeler de dahil olabilecekler.²

Değerlendirme

Japonya'yla imzalanan güvenlik ve savunma içerikli bu anlaşmayla AB'nin Hint-Pasifik'te ittifaklarını geliştirmeyi amaçladığı görülüyor. Başta İngiltere, İtalya, ABD ve Kanada ile güvenlik iş birliğini derinleştirmeye çalışan Japonya, 1 Kasım'da imzalanan bu yeni anlaşmayla AB'yle olan ilişkilerini ve ortak hareket etme isteğini gösteriyor. Nitekim, Japonya Savunma Bakanlığı'nın her yıl yayımladığı raporlar incelendiğinde bu raporların, ülkenin yakın çevresindeki potansiyel krizlere odaklandığı ve Rusya ve Kuzey Kore'den gelen tehditlere dikkat çektiği görülüyor. Dolayısıyla Japonya'nın bölgedeki pasif yapısından uzaklaşarak yetki alanlarını genişletmeye çalıştığı gözlemleniyor.

AB'ye bakıldığında ise Hint-Pasifik bölgesine yönelik olarak kapsamlı ve bütüncül bir strateji geliştirmemiş olması ABD'nin çıkarlarını da olumsuz etkiliyor. Bu durumda AB'nin Hint-Pasifik'te yer alan ülkelerle güvenlik ve savunma konusunda iş birlikleri oluşturması, yani aslında ABD'nin Çin'i kuşatma stratejisine AB'nin de dahil olması hem bölgedeki güvenliğin hem de bölgesel güvenlik dinamiklerinin bozulabileceği sinyallerini veriyor. Buna ek olarak, AB'nin Hint-Pasifik'te varlığını artırma yolunda adımlar atması AB-Çin ilişkilerinin de zarar görebileceği endişesini doğuruyor.

---

² Cenk Tamer, "Japonya-AB Savunma Anlaşması'nın Potansiyel Sonuçları", ANKASAM, 23.03.2024, <https://www.ankasam.org/anka-analizler/japonya-ab-savunma-anlasmasinin-potansiyel-sonuclari/>, Erişim Tarihi: 5.11.2024.